

**DOBRÁ
ADRESA**

Z obsahu

Chronický člověk

Extase československého filmu

Recenze Helenčiny prdele

Obsah:

O čem se (ne)mluví

Jakub Šofar: **Ne že by na tom nějak zvlášť záleželo...** (4)

Michal Kliment: **Extase československého filmu:**

Detektivky 30. let (6)

Jiří T. Král: **Královiny** (10)

Před Strží

Michal Šanda: **Z antikvariátních banánovek: Lukařský běh v Hlinsku r. 1905** (14)

Jan Lustig: **Vysloveně žertovně** (19)

Jakub Šofar: **Filokartistův výsadek 5** (20)

Strž DA

Literatura: Jaroslav Balvín: **Helenka teď vytahuje fotky svý prdele** (22) / **Výstavy:** Jiří Kučera: **Duch zlínské architektury** (23) / Dagmar Plamperová: **Puklá slova II – Slova ledová** (27)

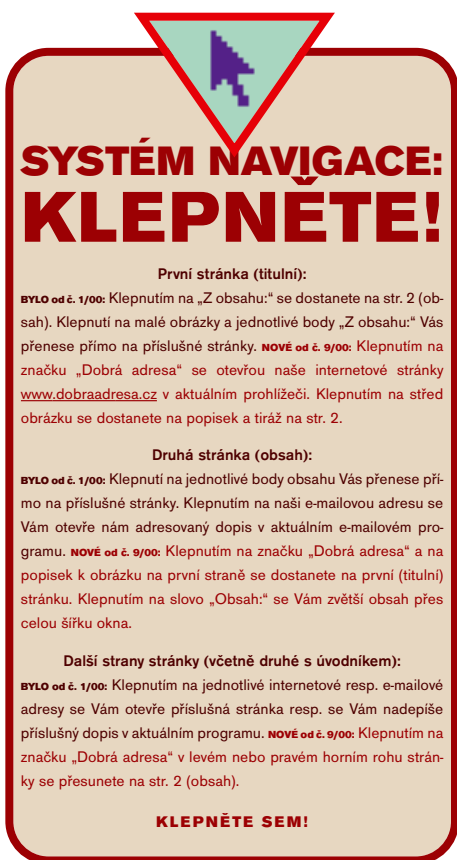
Za Strží

Pavína Pulcová: **Odevšud** (28)

Vladimír Tupáček: **Nad mojí hlavou aktuálně** (34)

Příloha

Marian Karlický: **Chronický člověk** (40)

**SYSTEM NAVIGACE:
KLEPNĚTE!**

První stránka (titulní):
BYLO od č. 1/00: Klepnutím na „Z obsahu:“ se dostanete na str. 2 (obsah). Klepnutí na malé obrázky a jednotlivé body „Z obsahu:“ Vás přenesou přímo na příslušné stránky. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ se otevrou naše internetové stránky www.dobraadresa.cz v aktuálním prohlížeči. Klepnutím na střed obrázku se dostanete na popisek a tiráž na str. 2.

Druhá stránka (obsah):
BYLO od č. 1/00: Klepnutí na jednotlivé body obsahu Vás přenesou přímo na příslušné stránky. Klepnutím na naši e-mailovou adresu se Vám otevře nám adresovaný dopis v aktuálním e-mailovém programu. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ a na popisek k obrázku na první straně se dostanete na první (titulní) stránku. Klepnutím na slovo „Obsah:“ se Vám zvětší obsah přes celou šířku okna.

Další strany stránky (včetně druhé s úvodníkem):
BYLO od č. 1/00: Klepnutím na jednotlivé internetové resp. e-mailové adresy se Vám otevře příslušná stránka resp. se Vám nadepíše příslušný dopis v aktuálním programu. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ v levém nebo pravém horním rohu stránky se přesunete na str. 2 (obsah).

KLEPNĚTE SEM!

Na titulní stránce: Vladimír Tupáček (k článku na str. 34)

Dobrá adresa, kulturně-společenský časopis na internetu, číslo 5, ročník 10. E-mail: dobraadresa@firstnet.cz. Vydávají Přátelé Dobré adresy. Šéfredaktor: Štefan Švec. Zástupce šéfredaktora: Jakub Šofar. Redakce: Václav Dvořák, Martin Groman, Kateřina Komorádová, Štěpán Kučera, Viki Shock, Michal Šanda, Petr Štengl, Martin Vokurka, Pavel Voňka. Grafická úprava a výtvarná redakce: Jakub Tayari. Výstavba internetových stránek: Libor Koudela. Neoznačené fotografie archiv redakce, kresby Corel Corporation. Časopis vychází s laskavou podporou Ministerstva kultury České republiky a Nadace Český literární fond. Redakci nevyžádané rukopisy, kresby a fotografie se nevracejí. Technická podpora studio Grafina a FirstNet a. s.

Literární zádrhel

Ladislav Nebeský

j c l n y h l t y r c i j d
j c l n y h l t y r c i j d
j c l n y h l t y r c i j d
j c l n y h l t y r c i j d

k č m ň ý i m u ý ř č í k ě
k č m ň ý i m u ý ř č í k ě
k č m ň ý i m u ý ř č í k ě

l d n o z í n ú z s d j l e
l d n o z í n ú z s d j l e

m ě ň ó ž j ň ů ž š ě k m é

m ě ň ó ž j ň ů ž š ě k m é

l d n o z í n ú z s d j l e
l d n o z í n ú z s d j l e

k č m ň ý i m u ý ř č í k ě
k č m ň ý i m u ý ř č í k ě
k č m ň ý i m u ý ř č í k ě

j c l n y h l t y r c i j d
j c l n y h l t y r c i j d
j c l n y h l t y r c i j d
j c l n y h l t y r c i j d

Komentář k básni

Upozornění: Pět úspěšných luštitelů obdrží věcné ceny. Řešení pošlete do 31. května na adresu: Nakladatelství Dybbuk, Sekaninova 12, 128 00 Praha 2 – Nusle, nebo na e-mail: savrda@dybbuk.cz.

(Karl Thurgau von Jabkowicz)

Naši milí,

už jste někdy viděli poetický zadek? Nepochybujeme o tom, že ano, nicméně koho by nepotěšil víckrát. A tak jsme vám ho připravili i do tohoto čísla. V poslední třetině časopisu najdete básně tří básníků za sebou. Každý je úplně jiný a všichni zajímaví, tak můžete srovnávat, co vám sedne.

Poezie ale není v tomhle čísle to jediné. Michal Kliment se vrátil s Extasemi československého filmu, tentokrát o detektivkách. Jakub Šofar začal s novou výpiskovou rubrikou a obzvlášť vypečené jsou Královiny. Ve Strži se dozvíte o zajímavé knížce a ještě zajímavějším komiksu, no co víc si člověk může přát? Jasně: peníze, čas, zdraví, lásku, štěstí, moudrost, sílu, krásu, děti, moc, talent a spoustu dalších věcí, ale kdybychom je měli všechny brát vážně, tak bychom vůbec nemohli klást řečnické otázky. Takže co víc si člověk může přát? Nic. Mějte se hezky,

Štefan Švec

O

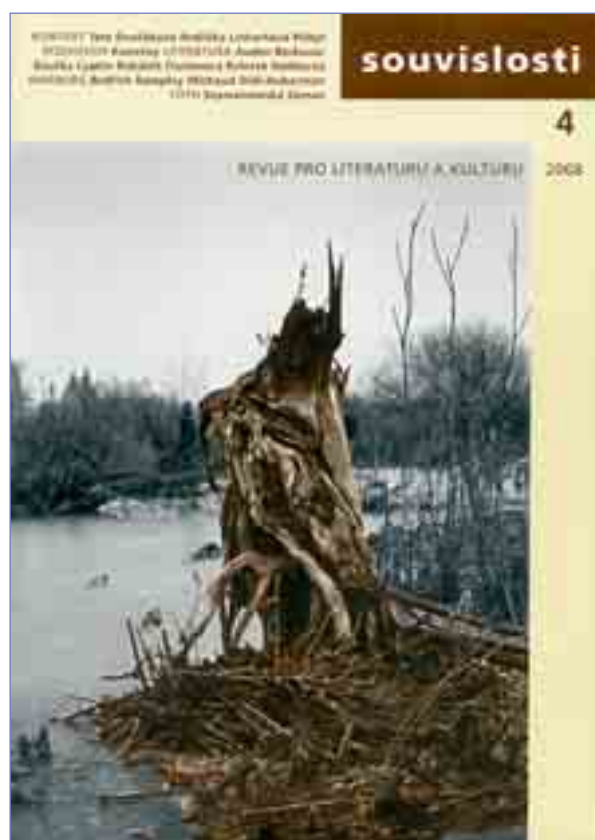
čem
se
(ne)
mluví

Ne že by na tom nějak zvlášť záleželo...

Nždycky mně připadalo důležité zprostředkovávat čtenářům odkazy na další prameny. Čtu-li A, pak by skrze toto A měla být nalezena cesta i k B, C, D etc. Možnost vidět či jenom vůbec zaznamenat je stále menší, takže proč tomu nepomáhat...

Souvislosti uzavřely ročník 2008 (XIX). Čtvrté číslo otevírá text *Spisovatel v moderním světě*, jejímž autorem je americký kritik Allen Tate (1899–1979). Čím důležitější téma, tím by mělo být popsáno méně stránek, Tate jich nepotřeboval ani deset. Cituji ze závěru:

„Stát je pouhým fungováním společnosti, zatímco kultura je jejím způsobem života, hmotným médiem, jehož prostřednictvím člověk přijímá jedinou ztracenou pravdu, kterou je třeba neustále obnovovat: pravdu toho, čemu Jacques Maritain říká ‚nadčasový úděl‘ člověka. Povinností spisovatele je dohlížet na kulturu jazyka, jíž je zbytek kultury podřízen, a varovat nás, když jazyk přestává podporovat cíle příslušející člově-

ku. Cílem společenského člověka je sdílení v čase skrze lásku, která je mimo čas.“

Zkuste si, prosím, drazí čtenáři, srovnat výrazové prostředky plánovačů v českých literárních štábech se sdělením amerického kritika. Místní adjunkt by jen do této citace zabudoval minimálně pět prefabrikovaných děl, bez kterých se takový text postavit nedá. Prostě nedá. Asi jsou u nás přísnější kolaudace než za oceánem. V ničem jiném to nebude.

Nakladatelství Vltavín a Galerie Dolmen vydaly k výstavě **Martina Singera** (k jeho padesátinám) knihovnicový katalog *Muž s ohnivou koulí*. Kniha obsahuje rozhovor, který s M. S. vedl Radim Kopáč, básně a prozaické texty s ilustracemi, katalog pak reprodukce výtvarných děl (olejomalby, kvaše, kresby japonským fixem, tuší atd.) za posledních cca 10 let. Jeden můj známý opoznámkoval Singerovu tvorbu větou, že „mu asi vybuchly barvičky“. No, malíř a básník, který strávil poslední léta před rokem 1989 v kotelně, když předtím vystudoval FF UK, se s barvama nemydí, viz jeho zápisek z roku 2007: „Malba jako vzpoura. Proti nemocem ducha i doby.“ Můj názor je poněkud jiný, úchylnější. Singerovo tvoření mi velice silně evokuje mládí, kdy jsem si strašně rád prohlížel knihu se zkušebními tabulemi pro strojuvůdce. Dědeček Filip, žďárský, byl mašinfýra a tohle byla jedna z mála věcí, která po něm zůstala. Množiny různě barevných teček a v nich jsou ukryty stejným způsobem zachycené jedno- až trojčiferné číslice, protože, jak známo, strojuvůdce musel mít oči jako rys. Singer má taky oči jako rys, vidí neviděné, obkresluje nám to v prostoru, abychom mohli být zasaženi. M. S. je důkazem, že umanutost se vyplácí, že i bez vystudování AVU, UIMPURUM nebo teorie umění může být člověk Malířem (malířem je téměř každý z nás). Nežvanit v salonech, nehrát hry s médii, neprodávat jméno, ale malovat. Jako kdyby šlo o život.

Veřejné dišputace v uměleckých oborech se u nás moc nevedou, úplně nám stačí to, co se děje v obou komorách parlamentu. Ale na Filozofické fakultě UK se odhodlali do takového podniku vstoupit. Než aby se básník **Petr Král** a literární vědec **Jiří Trávníček** handrkovali o smyslu literatury přes literární média, tak ať si to řeknou z očí do očí před svědky. Stalo se 8. dubna v 19.15. Účast hojná. Pro jednoho to bylo setkání

Martána s Venušanem, pro druhého jen potvrzení panujícího stavu zamlžených obrysů, pro třetího kratochvíle lepší než Krausovo *Uvolněte se, prosím!*.

Mohl bych to shrnout třeba takto: Hřiště dobře vybrané, hojná návštěvnost, ale výkon obou laviček mdlý. Ne že by neměli „borcí“ natrénováno, ale srdcař se nemůže honit po hřišti s taktikem. To jsou dva mače v jednom. To by se pak muselo napsat do novin: V rámci utkání probíhala dvě na sobě nezávislá utkání. Bohudíky se hráči ani jednou nestřetli, takže se nefaulovalo.

Takže zůstává zase nezodpovězeno, k čemuže ta literatura pěstujeme...

Jakub Šofar

Množiny různě
barevných teček a v nich
jsou ukryty stejným
způsobem zachycené
jedno- až trojčiferné
číslice, protože, jak
známo, strojuvůdce musel
mít oči jako rys. Singer
má taky oči jako rys, vidí
neviděné, obkresluje
nám to v prostoru,
abychom mohli být
zasaženi.

O čem se (ne) mluví

Extase československého filmu

Detektivky 30. let

Vražda
v Ostrovní ulici

Ve filmovém umění patří k nejčastějším titulům. Diváci je navštěvují v hojném počtu, jejich styl dává prostor i k řešení společenských témat a patologických jevů, a proto je vyhledávají jak producenti, tak režiséři s uměleckými ambicemi. Přesto se česká a československá detektivka ve 30. a 40. letech rodila zvolna a často v kombinaci s jinými filmovými žánry.

V tomto díle Extasí československého filmu se zaměříme na detektivní a špionážní příběhy ze třicátých let. Žánrově čistých detektivek ve zmíněném období nevzniklo mnoho - můžeme mluvit hlavně o filmech *Vražda v Ostrovní ulici* (1933), *Záhada modrého pokoje* (1933) a *Krok do tmy* (1938). K těmto třem snímkům lze připojit ještě špionážní drama *Aféra plukovníka Redla* (1931), *Sedmá velmoc* (1933) a *Vzdušné torpédo 48* (1936).

V době, kdy se ještě
nevyužívalo
k tlumočení dabingu,
bylo souběžné
natáčení
cizojazyčných verzí
běžnou rutinou,
v případě tohoto
titulu se však jednalo
o kopii dodatečnou.

Aféra plukovníka Rékla

Chronologicky první zvukovou československou detektivkou byla Záhada modrého pokoje. Její zařazení do původní domácí produkce se může zdát problematické vzhledem k tomu, že film byl věrnou kopií německého originálu Geheimnis des blauen Zimmers z roku 1932. V době, kdy se ještě nevyužívalo k tlumočení dabingu, bylo souběžné natáčení cizojazyčných verzí běžnou rutinou, v případě tohoto titulu se však jednalo o kopii dodatečnou.

Režie se ujal Miroslav Cikán, pro nějž to byl celovečerní debut. Na scénáři se podílel umělec spojený především s písňovými šlágry a národními látkami Karel Hašler, který ztvárnil zároveň i jednu z hlavních rolí. Oba tvůrci se při realizaci stylově podobného titulu setkají ještě jednou, v roce 1936 se za stejného rozložení funkcí pusť do filmu Vzdušné torpédo 48.

Vražda v Ostrovní ulici a Svatopluk Innemann

První původní českou detektivkou tak byla až Vražda v Ostrovní ulici uvedená rovněž v roce 1933. Film o vyšetřování smrti zavražděné lichvářky vznikl podle románu Emila Vachka Muž a stín z roku 1932, který byl inspirován skutečnou událostí. Vachek byl meziválečný novinář, který ve svých detektivních příbězích vytvořil postavu komisaře Klubíčka.

Policejní filozof, ztvárněný přesvědčivě Jindřichem Plachtou, se tak stal prvním detektivem československého filmu (nepočítáme-li komisaře Browna, který se mihne na konci Záhady modrého pokoje). Roli Klubíčka v nedávné době zdědil Miroslav Donutil v sérii tří klubíčkovských příběhů České televize.

Snímek Vražda v Ostrovní ulici měl ještě jedno prvenství – stal se premiérovým titulem, který vznikl v nově otevřených ateliérech na Barrandově (jejich spuštění proběhlo v roce 1933). Jeho realizací byl pověřen Svatopluk Innemann, jehož osud patří v katalogu meziválečných režisérů k těm nejzajímavějším.

Innemann býval zárukou kasovního úspěchu – vybíral si často národní látky, které přizpůsoboval vkusu nejširších vrstev tak, aby do biografů přilákal i početné venkovské publikum. K podařenějším titulům z této oblasti patří filmy Plukovník Švec (němý, 1929) a Karel Havlíček Borovský (1931), k méně povedeným pak Psohlavci (1931), jeden z nejdražších prvorepublikových snímků vůbec.

Innemanna kromě
Vraždy v Ostrovní ulici
přežily už jen dva
zvukové tituly
– výborná
poláčkovská adaptace
s Hugem Haasem
Muži v offsidu (1931)
a společná režie se
spisovatelem
Vladislavem
Vančurou, šlo
o drama Před
maturitou (1932).
V nedávné době vyšly
na DVD také dva
Innemannovy němé
filmy s Vlastou
Burianem Lásky
Kačenky Strnadové
a Falešná kočička,
z nichž zejména druhý
jmenovaný stojí za
zhlédnutí.

Režisér, jehož vrchol tvorby lze spatřovat na konci němé a na začátku zvukové éry, po roce 1933 umělecky devalvoval a za války ho potkal tragický pád. Trpěl vážnou psychickou poruchou a během války chtěl dokonce uvést na našem území vlastní hru o Adolfu Hitlerovi. Osud jiných českých filmařů a herců, kteří byli po válce pro domnělou či skutečnou kolaboraci pronásledováni, jej však minul, neboť zemřel v roce 1945.

Innemanna kromě Vraždy v Ostrovní ulici přežily už jen dva zvukové tituly – výborná poláčkovská adaptace s Hugem Haasem Muži v offsidu (1931) a společná režie se spisovatelem Vladislavem Vančurou, šlo o drama Před maturitou (1932). V nedávné době vyšly na DVD také dva Innemannovy němé filmy s Vlastou Burianem Lásky Kačenky Strnadové a Falešná kočička, z nichž zejména druhý jmenovaný stojí za zhlédnutí.

Krok do tmy a špionážní filmy

S filmem Krok do tmy vstupují do československého detektivního filmu dvě výrazné osoby – nejuniverzálnější český režisér všech dob Martin Frič a jeden z nejúspěšnějších domácích autorů kriminálních příběhů Eduard Fiker, podle jehož námětů se u nás filmovalo ještě několikrát (příště bude například řeč o detektivce 13. revír).

Hlavní postavu dobrodruha Ronnyho v tomto snímku sehrál rakouský herec Rolf Wanka, který zde vytvořil zřejmě svůj nejlepší part v československém filmu. Krok do tmy plně ctí pravidla akční odnože kriminálního žánru – nechybí přestřelky a souboje,

zajímavé dějové zvraty ani nezbytný a mnohdy svérázný humor.

Filmaři se v 30. let překvapivě pouštěli také do špionážního žánru, dokonce ještě dříve, než začali hledat detektivní náměty. Už v roce 1931 totiž režisér Karel Anton natočil snímek Aféra plukovníka Redla.

Snímek pojednával o důstojníkovi rakouského generálního štábu, který před první světovou válkou předával tajné informace ruské špionáži. Námětem byla kromě reportáže Egona Erwina Kische také divadelní inscenace dlouholetého spolupracovníka Vlasty Buriana Emila Artura Longena, jež byla několikrát uvedena ve 20. letech.

V představení divadla Rokoko v roce 1924, tedy rok před otevřením vlastního divadla, se ve vedlejší roli arcivévodý Viktora objevil právě komik Burian, což zesílilo komediální linii hry. V době realizace filmu však král českých komiků přijímal sólové role jiného typu, a Anton proto zesílil dramatickou rovinu příběhu. Z titulu se do dnešní doby zachovala pouze německá verze, materiály české kopie jsou považovány za ztracené.

Anton byl v době realizace proslulý po celé Evropě zejména díky snímku podle Kischevy reportáže a divadelní hry Tonka šibenice (1930), který několik dodatečně ozvučených scén řadí mezi nejstarší československé zvukové filmy. K režii v domácím prostředí se tento talentovaný filmař vrátil už jen jednou, v roce 1933 natočil komedii Jsem děvče s čertem v těle.

Do roku 1933 se datuje vznik špionážního dramatu Sedmá velmoc, v němž svou jedinou zvukovou režii realizoval významný režisér němeého období Přemysl Pražský. Příběh pojednává o třech novinářích deníku Neodvislost, kteří sledují vývoj špionážních

akcí na česko-německé hranici a ve finále zabrání rozpoutání válečného konfliktu.

Pražský se v němém éře proslavil především snímkem *Batalion* (1927), který do zvukové podoby převedl v roce 1937 Miroslav Cikán. *Sedmá velmoc* je z dnešního pohledu spíše úsměvnou záležitostí, která okouzlí více svou naivitou nežli dramatem konfrontujícím špionáž se zajímavým tématem mediálního prostředí.

Filmem, jehož špionážní a akční zařazení lze i v současnosti brát vážně, je naopak *Vzdušné torpédo 48*, známý též pod jménem *Případ plukovníka Švarce*. Devizami snímku, který pojednává o vyšetřování smrti poručíka Domina a boji špionážních služeb o plány nové tajné zbraně, jsou především věrohodný scénář, kvalitní herecké výkony v čele s Otomarem Korbelařem představujícím plukovníka Švarce a závěrečná letecká bitva, v níž svedou genderový boj letadla pilotovaná československým poručíkem a cizí špiónkou.

Další filmy obdobného ražení z třicátých let už čistými detektivkami nebyly, ačkoli obsahovaly mnoho z jejich prvků. Na snímky jako *Pudr a benzín*, *Peníze nebo život*, *Lelíček ve službách Sherlocka Holmese* či *Tři vejce do skla* a jiné detektivní komedie, parodie, jakož i další hybridy ze sféry tohoto klasického žánru, se zaměříme přepřítště. Přítště se vydáme do rajónu filmových detektivek let čtyřicátých.

Michal Kliment

Sedmá velmoc

Do roku 1933 se datuje vznik špionážního dramatu *Sedmá velmoc*, v němž svou jedinou zvukovou režii realizoval významný režisér němého období Přemysl Pražský. Příběh pojednává o třech novinářích deníku *Neodvislost*, kteří sledují vývoj špionážních akcí na česko-německé hranici a ve finále zabrání rozpoutání válečného konfliktu.

Královiny

Machalická do plynu! aneb Když umělec může všechno...

Jeden je u vytržení z faktu, že kdykoliv se redaktorka kulturní rubriky Lidových novin Jana Machalická dostane do styku se slovem umění, skončí to ví-

cečetným orgasmem. Naposledy byla takto nadšena výstavou v pražském klubu Roxy, kde polský „streetartový umělec“ Peter Fuss představil fotografie z filmů Schindlerův seznam a Pianista, na kterých měli nacisté na rukávech místo hákových křížů návleky s Davidovou hvězdou. A moc moc moc se Machalická zlobila na skupinku lidí, která po zahájení výstavy pohoršeně strhala fotky ze zdi kvůli jejich antisemitickému vyznění. „Bojůvka, která vlétla do výstavní síně a strhala fotky, je přinejmenším trapná, bez ohledu na to, zda se vystavené artefakty líbí, nebo nelíbí.

PETER FUSS

> menu | subscribe | contact | for sale

ACHTUNG!

exhibition "ACHTUNG!" - Hod Roxy Gallery - Prague - Czech - 21.04.2009

this exhibition was devastated and closed 30 min. after opening.

the interview [[->>-english version](#)] [[->>-polska wersja](#)]

Turistické kanceláře ovšem zatím podceňují výtěžnost lidského neštěstí. Vždyť jaký úspěch by mohly mít třeba výlety do severokorejských lágrů (autentické mučení za malý příplatek) nebo do některého utečeneckého tábora v Africe (s příležitostí zhlédnout umírání na tyfus).

Každé umění potřebuje svobodný prostor a otevřený dialog, a nikoliv intoleranci a destrukci. Umění, i to politické, přece pracuje s nadsázkou, hyperbolizací, významovým gestem, zkratkou i mystifikací a jako takové se má vnímat,“ napsala Machalická. Jeden souhlasí: umění je nad vším – když za ně cokoli prohlásíte, už proti tomu nemůžete vystupovat. Autor tohoto blogu chce být také umělcem, jeho prvním počinem v této oblasti je heslo „Machalická do plynu!“, kterým chce upozornit na nevyhovující kvalitu divadelních recenzí v Lidových novinách. A pokud by to snad Machalická považovala za nepřijatelné, jeden by ji rád upozornil na stěžejní argument jejího článku: „Začneme-li umění kádrovat podle toho, jestli vyhovuje něčemu názoru, jsme na nejlepší cestě skončit u hořících hromad knih.“ Slovo umění je přitom tak nevyčerpatelným bohatstvím, že se jeden diví, jak málo je využíváno. Kdyby totiž náckové – pochodující co chvíli v ulicích – označili své akce jako happeningy, mohla by je Machalická hájit stejně urputně jako Fusse. Ostatně dělají přece to samé: označují Izrael za rasistický utlačovatelský stát. Jen náckové zatím nepochopili, jak se to má dělat správně.

Porno ráno, v poledne i večer

Na Evropské unii je nejpozoruhodnější, že dodává na důležitosti nezměrným kvantům parazitů. Jedním z nich je předseda regulační Rady pro rozhlasové a televizní vysílání Václav Žák, který nám nyní vysvětlil, jak záslužný je pokus unie o regulaci internetu. Mimo jiné by podle ní měly por-

nokanály napříště prokazovat, že udělaly dostatečná opatření, aby jejich produkci „nemohli konzumovat mladiství“. A co je takové dostatečné opatření? „Jednak časový rozsah služby, tedy poskytování jen od 22 do 6 hodin, jednak technický prostředek, zakódování služby. Klíč k ní by pak držela osoba starší osmnácti let. Podepisovala by smlouvu na tento explicitní obsah, a jestli doma dovolí se na to dívat dětem, bude její odpovědnost,“ říká Žák. Takový plán je opravdu skvělým a účinným opatřením zhruba asi tak na dvě minuty, než poskytovatelé přesunou své stránky mimo dosah práva Evropské unie. Jde o takovou hloupost, že je škoda nad ní plýtvat úvahami o cenzuře. Horší ovšem je, že z našich peněz zaplatíme armádu ufonů, jejichž největší starostí bude úplně zbytečná snaha ovlivnit fakt, zda se na porno díváme v sobotu večer, nebo v neděli ráno.

Metrohomobisexuálové

V časopise Reflex otiskli v článku o metrosexuálech zajímavou chybu, která o tomto fenoménu vypovídá víc, než redaktoři asi chtěli. „Metrosexuálové nemusí být nutně gayové, ale také bisexuálové nebo homosexuálové,“ napsali. Moje řeč.

Bohoušku Kulínský, ty kluku ušatá

Jeden je rád, že žijeme v opravdu tolerantní společnosti. To za starých časů by třeba po prznitelích dětí chtěli, aby se

No řekněte, není vám
Kulínského, toho
kluka ušatého, líto?
Zvláště když navíc
„rozumí dobrému
jídlu, byť se tím nikdy
nechlubil“, a teď
bude muset jíst
vězeňské blafy.
K dokonalosti schází
už jen jediná
drobnost: příště by
měli o Kulínském
psát jenom ti jeho
přátelé, kteří s ním
nejprve pošlou svou
čtrnáctiletou dceru
bez dozoru na
měsíční dovolenou.
Schválně, zda pak
budou Bohouškovi
přát, aby se
z kriminálu vrátil co
nejdříve.

napravili, ale to my ne, my si s nimi raději uděláme mejdan a pak o něm rozsáfně napíšeme do novin. V týdeníku Reflex tak vyšel článek „profesionálního gurmána“ Pavla Maurera o večírku, který uspořádal Bohuslav Kulínský před svým nástupem do vězení, kteréžto si zasloužil pohlavním zneužíváním nezletilých dívek z Bambini di Praga. Text je natolik upřímně citově zabarvený, až jednomu vhrkly slzy do očí: „Stáli jsme před jeho oblíbeným barem, bylo nám smutno i veselo. (...) Přišly také bývalé začky, sboristky, které na něj evidentně nezačevřely, pilo se na zdraví, na svobodu a na kdeco.“ No řekněte, není vám Kulínského, toho kluka ušatého, líto? Zvláště když navíc „rozumí dobrému jídlu, byť se tím nikdy nechlubil“, a teď bude muset jíst vězeňské blafy. K dokonalosti schází už jen jediná drobnost: příště by měli o Kulínském psát jenom ti jeho přátelé, kteří s ním nejprve pošlou svou čtrnáctiletou dceru bez dozoru na měsíční dovolenou. Schválně, zda pak budou Bohouškovi přát, aby se z kriminálu vrátil co nejdříve.

Příležitost pro turisty: prohlídka severokorejských koncentráků

Jeden je rád, že lidé jsou neobyčejně podnikaví. Potěšující je například fakt, že po úspěchu oscarové limonády Milionář z chatrče začaly turistické kanceláře pořádat výlety bohatých turistů do slumů. Nic nového pod sluncem (do pověstných favel v Brazílii se dělají už dávno), je ale skvělé, že se obchodování s bídou tak rozšiřuje. Turistické kanceláře ovšem zatím podceňují výtěžnost lidského neštěstí. Vždyť jaký úspěch by

mohly mít třeba výlety do severokorejských lágrů (autentické mučení za malý příplatek) nebo do některého utečeneckého tábora v Africe (s příležitostí zhlédnout umírání na tyfus). A vůbec ladem zůstávají masakry: kolik jen mohly turistické kanceláře vydělat na prohlídkách hromadného zabíjení mačetou ve Rwandě... Podnikatelé, tužte se, peníze tu leží na krvi (tedy vlastně na zemi), jen je sebrat.

Kundera posté aneb Kdyby byly v pr.eli ryby

O případu udání Miroslava Dvořáčka Milanem Kunderou se už pár měsíců nepodařilo říct něco nového, o to úporněji však jeho obhájci začali při příležitosti spisovatelových osmdesátých narozenin mlít znovu tu svou. Možná by proto nebylo od věci stanovit si nějaký kódovaný jazyk ve zkratkách, ušetřilo by nám to totiž hodně času. Tak třeba „Zamyšlení k životnímu jubileu Milana Kundery“ z pera Josefa Švédy by šlo zhustit do několika písmen: „FBT. VBA, NN. NOL, MOD.“ (přeložím: Fax byl trapný. Vědecké bádání ano, novináři ne. Nemluvme o lidech, mluvm o době.) a vyhnuli bychom se opakování starých tezí v nové omáčce. Jeden ovšem neví, jak se vyrovnat s kdybystou Janem Čulíkem, který na Britských listech tvrdí: „Kdyby Kundera pohnal Respekt před soud v takové Británii (a možné by to bylo, protože Respekt je na webu přístupný i tam), vysoudil by na Respektu miliony (v librách).“ Kundera se k takové akci ani náznakem nechystá, takže daná věta svědčí pouze o tom, že v Čulíkolandu se nějakou tou fantazijní představou nešetří – možná tam dokonce nemají ani rybníky. Jeden se obává, že v debatě je přípustná jediná věta

se slůvkem „kdyby“, a to: „Kdybyste, pane Čulíku, s takovými argumenty do ... jít ráčil.“

Silná Evropa, kupředu levá

Je zajímavé pozorovat, jak některá slova přebírají funkci jiných. Právě to se nyní přihodilo slovu silný, je-li použito v termínu „silná Evropa“. Lidé, kteří ho používají, totiž ve skutečnosti nemluví o ničem jiném než o socialismu. „Evropa nepotřebuje méně, ale více Evropy. Právě v časech globální krize to jasně vidíme: měnová unie bez toho, aby jejím cílem byla unie politická, není možná. My však zatím nemáme společnou finanční politiku, společnou daňovou politiku, průmyslovou politiku, sociální politiku, které by všechny pomohly účinně čelit následkům finanční krize sdruženou suverenitou států EU,“ napsal v Respektu jeden z mnoha hlasatelů silné Evropy německý sociolog Ulrich Beck. Jeden si ale myslí, že článek v Respektu přeložili mizerně. Kdyby totiž byli poctiví, muselo by tam stát: „Potřebujeme méně svobodného trhu, protože lidé jsou blbí a obvykle podnikají úplně nekoordinovaně, a tedy špatně, hodláme zdanit bohaté, neboť si stejně všechno nakradli, věříme, že jsme chytřejší než ostatní, a proto jim chceme všechno naplánovat, a rozhodně zamezíme tomu, aby národy o své budoucnosti rozhodovaly samy, protože jen my v ústředí víme, co si vlastně skutečně přejí.“ V případě takového překladu bychom ovšem přišli o onu kouzelnou záměnu slov silný a socialistický. A navíc by svět už nikdy nebyl to, co dřív, protože by levicovní ideologové začali mluvit pravdu.

Jiří T. Král

Další glosy jsou na
www.kral.bloguje.cz

„Evropa nepotřebuje méně, ale více Evropy. Právě v časech globální krize to jasně vidíme: měnová unie bez toho, aby jejím cílem byla unie politická, není možná. My však zatím nemáme společnou finanční politiku, společnou daňovou politiku, průmyslovou politiku, sociální politiku, které by všechny pomohly účinně čelit následkům finanční krize sdruženou suverenitou států EU,“ napsal v Respektu jeden z mnoha hlasatelů silné Evropy německý sociolog Ulrich Beck. Jeden si ale myslí, že článek v Respektu přeložili mizerně. Kdyby totiž byli poctiví, muselo by tam stát: „Potřebujeme méně svobodného trhu, protože lidé jsou blbí a obvykle podnikají úplně nekoordinovaně, a tedy špatně, hodláme zdanit bohaté, neboť si stejně všechno nakradli, věříme, že jsme chytřejší než ostatní, a proto jim chceme všechno naplánovat, a rozhodně zamezíme tomu, aby národy o své budoucnosti rozhodovaly samy, protože jen my v ústředí víme, co si vlastně skutečně přejí.“

Z antikvariátních banánovek

Když jsem ve vitríně antikvariátu na Můstku uviděl tuhle knihu, okamžitě mi začala pracovat fantazie: lukařský běh – v Hlinsku – roku 1905. V duchu jsem si představil 44 chlapíků ve sportsmanských pruhovaných podvlékačkách, kterak jsou nakročeni na startovní čáře u kašny na hlineckém náměstí. Zdejší starosta uchopí pistoli a vystřelí.

Nato běžci vyběhnou za město do přilehlých luk... Bohužel ve skutečnosti bylo všechno jinak. Lukařský běh v Hlinsku r. 1905 je pramálo zábavné počtení. Přesto mám pro takovéto marginálie slabost a myslím, že je dobré o nich do naší doby přenést povědomost.

Lukařský běh v Hlinsku r. 1905

V základě rozhodnutí vysoceslav-
ného výboru zemského král.
českého pořádn bude za řízení
táborské král. české akademie hospodář-
ské v Hlinsku ode dne 20. srpna až do
17. září praktický lukařský běh. Při výkla-
dech theoretických co nejsrozumitelněj-
ších používáno bude učebných prostřed-
kův, hlavně lučního nářadí, modelův luč-
ních staveb atd. Ve cvičení praktických
prováděny budou na louce cvičebné běžné
práce, spadající v obor lučních staveb
a drenáží. Vykládáno bude a) v části tech-
nické o nejdůležitějších a jednoduchých
pracích měřických (měření ploch, spádu
a t.p.), o vytyčování, vykolíkování a nive-
lování veškerých druhův struh a stružek,

odvodňování a zavodňování luk, o drenáží
atd. b) v části hospodářské o půdoznalství,
o vlastnostech a rozřídění půdy, o zaklá-
dání, hnojení udržování a zmlazování a vý-
nosu luk. Vedle toho vysvětlovány budou
stanovy vodních družstev a činnost tech-
nické kanceláře rady zemědělské pro král.
české. Ku cvičením praktickým vzat bude
zvláštní zřetel v té věci každý účastník
podrobiti se nařízením lučního cvičitele.
Účastníci rozdělení jsou tu podle stáří
a předběžného vzdělání svého v čtyř,
z nichž každá obdrží svoje geometrické
a náčiní luční i pracuje zcela samostatně.
Práce hrubé, jako výkop drenážních stok
vykonají dělníci k tomu zjednaní a zapla-
cení; všechny ostatní pak účastníky kursu.

Cvičení potrvají buď celý den, buď od
10-12 hod. dop. a od 2-6 hod. odp.
o čemž vzdělán bude zvláštní, ovšem počá-
sím podmíněný rozvrh. K závěru vyučová-
ní mohou navštěvovatelé požádati o vydá-
ní vysvědčení frekventačního nebo podro-
bí-li se zkoušce, vysvědčení o prospěchu
v theorii a praxi. Školného platí se 10 K do
pokladny školní. O slevení školného pro
nemajetné účastníky kursu možno včas za-
kročiti u správy kursu. Aby pak návštěva
tohoto učení byla usnadněna i nemajet-
ným posluchačům, povolil vys. výbor zem-
ský pro král. české 1100 K na stipendia po
60 K, 50 K a 40 K, jež budou udělena těm,
kdo předloží vysvědčení o své neb svých ži-
vitelův nemajetnosti a to dal si nejen od pří-

slušného obecního a farního úřadu, ale i od c. k. okresního soudu (úřadu knih pozemkových) a příslušného c. k. okr. hejtmanství stvrditi. Přednost mají absolventi škol rolnických a zimních hospodářských.

Dobré spojení železniční a levné ubytování a stravování poskytuje veškerým interesovaným kruhům, zejména mladším hospodářům a synkům rolnickým, aby kursu se účastnili a řádně se vycvičili v tomto do

nedávna zanedbávaném odvětví hospodářském. A také povolaným kruhům, jako jsou okresní a obecní zastupitelstva, spolky hospodářské a j., jest podána příležitost, aby vydatným způsobem podporova-

ly zájmy, o jichž rozkvět jim starati se jest, a jejichž důležitost i vysoce slavným sněmem království českého uznána byla.

Karel Adámek, okresní starosta. Za správu kurzu lukařského v Hlinsku Frant.

Bolech, ř. prof. král. české akademie hospod. v Táboře

Do tohoto kursu se přihlásili: Antonin Beneš, abs. technik z Hlinska, Alfons Bultas,

Aby pak návštěva tohoto učení byla usnadněna i nemajetným posluchačům, povolil vys. výbor zemský pro král. české 1100 K na stipendia po 60 K, 50 K a 40 K, jež budou udělena těm, kdo předloží vysvědčení o své neb svých živitelů nemajetnosti a to dal si nejen od příslušného obecního a farního úřadu, ale i od c. k. okresního soudu (úřadu knih pozemkových) a příslušného c. k. okr. hejtmantství stvrditi.

hospodářský správce z Milostic ve Slezsku, František Horyna, abs. průmysl. pokrač. školy ve Zbraně, Alexander Peltan, abs. hospod. akademie v Táboře, Antonín Prokop, továrník cementových výrobků v Hlinsku, posluchači střed. hospodářských škol Rudolf Bebeš z Ranné, Jaroslav Kopečný z Třebosic, Josef Kůžel z Úřetic, absolventi rolnických škol Jan Dufek z Mal. Rohozce, Albín Dušánek z Vys. Mýta, Josef Ernstberger z Vince, Jaroslav Hrnčič z Chodoulic, Josef Köhler z Března, Josef Nejedlý z Dětenic, Jan Nekvinda z Rychnova, Antonín Pikl ze Senožat, Čeněk Vrátil z Turnova, absolventi zimních hospodářských škol Alois Brabec z Červeného, Vladimír Hojka z Brandýsa n. L., Josef Chaloupka z Ranné, Jan Kulich z Lodína, František Ondráček z Chlumu, Jan Pršala z Prasku, Karel Šulc ze Svatky, František Urban z Dřevíhova, ostatní účastníci František Böhm, zák V. třídy gymnasia z Chlumu, Bohumil Cupal ze Svojanova,

František Plíšek z Lázní, Karel Volák z Kameníček.

Téměř všem účastníkům kursu byla udělena zemská stipendia. Okresní výbor opatřil v dohodě s místní školní radou pro nemajetné účastníky 9 postelí, jež byly umístěny k bezplatnému použití v nové budově měšťanské školy.

Lukařský běh byl zahájen dne 21. srpna 1905 o 8. hod. ranní v úřadovně okresního výboru u přítomnosti pp. prof. Bolecha, Ludvíka Špičky, odbor. učitele z Vys. Mýta, okresního starosty Ludvíka Adámka, členů okr. výboru Josefa Effenbergra, Fr. Fialy, Jana Netolického a člena okr. zastupitelstva p. Jos. Zrůsta a 44 účastníků.

Po zahajovací řeči starosty Adámka provedl p. prof. Bolech organizační kursu, zápis účastníků a rozdělení v pracovní čety. Každé četě byl přidělen 1 profil (20 met.) zavodňovacích strouh k úplnému provedení. Tři čety pracovaly na strouhách, čtvrtá se

cvičila v užívání měřických přístrojů při nivelování a vyměřování strouh, ob den neb odbývaly se v měšťanské škole theoretické přednášky o lukařství.

Technickou část o melioracích luk přednášel p. prof. Bolech, za jeho nepřítomnosti p. prof. Nurghauser z Chrudimi. O porostu lučním, hnojení luk a sklizni luk přednášel p. prof. Špička. Kurs tento byl hojně navštěvován rolnictvem z celého okolí, jakož i na slovo vzatými odborníky, zejména zemským inspektorem dr. F. Sitenským, státním inspektorem c. k. dvorním radou dr. J.B. Lamblem, poslancem Frant. Udržalem a řed. hospodář. škol Adolfem Eckertem, J. Bauerem a Adolfem Nečasem, vesměs z Chrudimě.

Nejprve z louky musilo býti vyklučeno křoví, odstraněny hrobky kamene, srovnány krtiny a mravenišť. Ku vyhubení bujícího mechu bylo s překvapujícím úspěchem použito Deylova nového stroje skarifikáto-

ra. Potom přistoupeno k zařizování louky na zavlažování z potučka na východní straně tekoucího, kterýž sice v létě vysychá, avšak i při menším dešti dosti vody mívá. Od potučka podél lesa strouha ku svádění vody v dobách, kdy se nezavlažuje, jakož i ku přivádění vody do povodňovaček v čas zavodňování. Tato strouha má spád 4.5 %, jest vydlážděna a opatřena stavidly ku vzdouvání vody. Od této hlavní strouhy vycházejí čtyři povodňovačky téměř 1100 m dlouhé. K odvodnění jižní části louky položena jest drenáž. Drn (porost) louky byl prašpatný. Po skarifikaci nezůstalo na mnohých místech na 1 dm² ani 5 užitečných rostlin. Ku pokusnému pohnojení nejlepším hnojením byl dobrý, uleželý, hnojůvkou polévaný, vápnem proležený kompost. Osev nemohl býti na podzim pro pokročilou dobu a naprosto nepříznivé počasí vykonán. Jest nyní na obci hlinecké, aby ve svém zájmu dovršila práci kursem lukařským započatou. Postará-li se o náležitě osetí, pak bude míti tento podnik kýžený zdar.

V posledních dnech kursu (15. a 16. září) konány byly zkoušky účastníků a to vesměs s úspěchem velice příznivým. Lukařský kurz byl důstojně zakončen valným shromážděním rolnictva, ježto okresní výbor ku dni 17. září svolal a ježto těšilo se velkému účastenství. Dověřeno bylo výkladem p. prof. Bolecha O zvelebování luk a prohlídkou a posouzením po čas kursu vykonané meliorace. Večer uspořádali účastníci kursu na rozchodnou v divadelním sále hostince p. Jos. Adámka taneční vínek. Lukařský běh hlinecký zajisté zůstane v milé upomínce všech účastníků a přinese užitek našemu rolnictvu rozšířené poznání a upevnění přesvědčení, že jest možné a účelné zvelebování lukařství nad jiné důležitější zárukou jeho hospodářského vývoje.

Připravil
Michal Šanda

Vysloveně žertovně (5)

Jak Vládo, jak to dneska asi dopadne, říkal si Vláda Just v šatně na Kavčích horách před natáčením dalšího dílu Vysloveně žertovně. Ohlasy nulové, pořad snad vidělo víc lidí při natáčení ve studiu než v televizi, ale zrušen být nemůže, to zakazuje nějaká směrnice Evropské unie, kterou sice nikdo nezná, ale generální se s ní vždycky ohání (jak po roji včel). A hlavně na to Brusel poskytl grant, protože, jak odsouhlasili poslanci, nejlepší bude, když legrandu podpoříme grantem.

Tak budeme holt muset trochu přitvrdit, rozhodl se J. T., i když se mu ze všech slov ze slovním základem „tvrd“ dělalo mdlo. Takhle by to mohlo být: zeptám se Jena, teda Rejžáka, jestli má komplex z Baadera a Meinhofové. To je docela fór, tak do toho dostaneme terorismus a na tom se už dá něco postavit.

Jenže V. J. netušil, že Jan Lukeš se domluvil se jmenovaným Rejžkem, že tentokrát dostanu přednost, čili čas na to, aby mohl na tu tzv. oživovací otázku, kterou Just otevírá začátek pořadu, nějak vesele, ale odpovědně reagovat. Očekával, že Just začne partii nadhozem o nové vládě, takže si doma s manželkou připravil takovou vychytávku, že jakmile bude vysloveno jméno Jana Fischera coby nového předsedy vlády, Lukeš se vytasí s Fischer Reisen. To má taky docela dobrý prdy, ohodnotili svůj nápad Lukešovi a jako cenu pro vítěze otevřeli baňku ružlandského jablečného.

Takže karty jsou rozdány. Akce, jedeme. Všichni se nasmívají jak Filip na horký kroupy, Vladimír Just pronáší fór o komplexu z Baadera a Meinhofové, nedívá se na Rejžka, ale čeká odpal z jeho strany, jenže znenadání dostává bloky na úplně opačné straně sítky. Jan Lukeš prožívá tak emocionálně svoji připravenou a veselou odpověď, že vůbec nezaznamená, že se Just ptá na něco jiného, a hned hrčí: No, nejlepší zájezdy jsou s Fischer Reisen. Just nic nechápe, Lukeš taky nic nechápe, ani jindy bystrý Rejžek nic nechápe. Kdo se však chápe odpovědi, je jako vždy zamlklý, ale pečlivě připravený Karel Čáslavský:

Dobrý den, vážení přátelé, dnes si pustíme opravdový bonbónek. Otokar Fischer, literární vědec, básník, dramatik a překladatel, který se narodil 20. 5. 1883 v Kolíně, byl ve svém životě plachý jako srnec. Přesto se zachoval krátký amatérský film z večírku, který po premiéře Fausta, Fischerem přeloženého, uspořádali herci Národního divadla...

Těšte se na příští týden. Coming soon...

Jan Lustig

Fantišek Špaček z Milasína u Rožinky dostal srdečný pozdrav z Mariánských Hor. Pohlednice je z roku 1913, ale její doručení je už placené známkou s Muchovými Hradčany, takže je poslána někdy na počátku první republiky.

Dostane-li dnes někdo snímek jaderné fúze z Dukovan nebo výkopu pro kanalizaci, znamená to, že si z něj odesílatel dělá čurinu, že je to taková správná legrace. Čím pitomější obrázek, tím je to lepší. Nicméně byly u nás také doby, a jsou na světě země, kde zaslání takové fotky znamenalo/ná prozrazení státního tajemství a odpovídající trest bývá nepodmíněný.

Pravdou je, že tenhle obrázek vítkovické *Bessemské hutě* by mohl zdobit romány Julese Verna (nebo přímo *Oce-*

lové město) anebo nějaké prastaré sci-fi. Dokonce se to pekelné dštění podobá tomu, co vypouštěli obrovští brouci ze svého pozadí v šíleně pitomém (a tím mně milém) americkém filmu *Hvězdná pěchota* (*Starship Troopers*, 1997).

Protože by každý autor, aspoň v *Dobré adrese*, měl být i učitelem a popularizátorem, stáhl jsem odněkud z vesmíru nul a jedniček informaci o bessemerování. Pamatuji si to sice matně ze školy, ale dávno tomu. Takže: *Bessemerování (patentováno r. 1855) se nazývá také zkujňování větrem nebo zkujňování v konvertoru. Při tomto postupu se železo plní do hruškovité, na užší straně otevřené nádoby, která je vložena ohnivzdornou vyzdívkou. Hruška se sklápí kolem příčně zasazené osy a su-*

rové železo se do ní vpouští roztavené, když je nádoba ve vodorovné poloze. Potom se hruška postaví svisle a její dírkovanou podlahou se kapalným železem prohání vzduch. Přítomné příměsi se tak oxidují. Mohutným oxidačním teplem se železo udrží v tavenině, přesto, že se jeho bod tání začne zvyšovat odstraňováním uhlíku.

Vy se poučíte a já si aspoň nemusím zbytečně lámat kotrbu, co mám ještě napsat. Snad jen, že se mi při tom slově „bessemerování“ ihned začnou motat na jazyku dvě jiná slova: Bechtěrev (Bechtěrevova choroba) a Mesmer (Franz Anton, šarlatán s hypnózou nebo možná ne). S tím mi ale asi nepomůžete, že?

Jakub Šofar

Pravdou je, že tenhle obrázek vítkovické Bessemské hutě by mohl zdobit romány Julese Verna (nebo přímo Ocelové město) anebo nějaké prastaré sci-fi. Dokonce se to pekelné dštění podobá tomu, co vypouštěli obrovští brouci ze svého pozadí v šíleně pitomém (a tím mně milém) americkém filmu Hvězdná pěchota (Starship Troopers, 1997).

Filokartistův výsadek

0 5

Strž (velký recenzní prostředek)

Helenka teď vytahuje fotky své prdele

Hlavní hrdinkou skandálního románu Charlotte Rocheové *Vlhká místa* je Helena, která se dostane do nemocnice s hemoroidy. Podstupuje operaci, po které ji pekelně bolí zadek. Pustit domů ji mají, až se vyprázdní. Ale s tím Helenka nijak nespěchá: na návštěvy za ní totiž chodí rozvedení rodiče a ona doufá, že se jí podaří dát je zase dohromady. Nejprve stolici zadržuje, pak už to pustí, ale potajmu...

Rocheová nechává svou hrdinku vyprávět o tom, jak se nudí v pokoji, popisuje její výhled z okna, střídme cesty výtahem a do bufetu, komunikaci s doktory a personálem. Vše v jejím okolí je ale Heleně většinou jen odpichem k tomu, aby vyprávěla o vynalézavých způsobech onanie, o milencích, ale i o holení různých partií těla, technikách močení a defekace, požívání tělesných výměšků a dalších podrobnostech ze svého intimního života. Velmi liberálním životním názorem se Helena vymezuje vůči pedantské matce, obecně ale i proti všeobecné hygienické hysterii a podle textu na předšádce knihy i „proti sterilní estetice pro ženy a standardizovanému pojetí ženského těla a sexuality“.

Vlhká místa se v Německu stala bestsellerem a po vydání se jako vůbec první německojazyčný titul ocitla i na prvním místě bestsellerů na celosvětové internetové prodejní síti Amazon. Oprávněně! Částečně autobiografický román mladé debutantky Charlotte Rocheové (1978, viz také <http://www.charlotteroche.com>) strhne nejen odkrýváním tabuizovaných témat, ale i živým jazykem, rychlým tempem vyprávění, originálně řešenými přechody z jedné ča-

sové roviny do druhé či kontrastem obscénního obsahu s tím, že jej vypráví osmnáctiletá dívka, která o sobě navíc mluví ve 3. pádě jako o „malé Helence“. Přes to všechno nejsou *Vlhká místa* knihou, kterou lze snadno přečíst v jednom zátahu. Já osobně jsem vždy po několika stránkách nechutností musel několik dní odpočívat čtením nějaké umírněnější krásné literatury.

Přestože nováček na poli literatury, je Rocheová poměrně ostřílenou všeučelní

Přes to všechno
nejsou Vlhká místa
knihou, kterou lze
snadno přečíst
v jednom zátahu.

britského původu, která do Německa přišla z rodného Londýna v osmi letech. Její rodiče se rozvedli, když jí bylo pět. Ve dvaceti čtyřech se Rocheová narodila dcerka, dnes je podruhé vdaná. Prosadila se především jako moderátorka: spolupracovala s televizními kanály VIVA 2, Pro7, Arte 4 a 3Sat. Televizní kritika ji uznává pro nekonvenční způsob vedení interview. V roce 2007 uváděla zahájení berlínského filmového festivalu. A jedna pikanterie na závěr – Rocheovou vyhlásila německá mutace pánského časopisu FHM nejméně sexy ženou světa pro tento rok. Vypadá to, že němečtí slizouni definitivně ztratili soudnost – vzhledem k tomu, jak Rocheová vypadá, i k tomu, že např. na druhém místě žebříčku nejméně sexy žen je Amy Winehouseová. Má to ale i svou výhodu – úchylové, co čtou FHM, Maxim a podobné masturbáčnické barvotisky, si vystačí s fifinkami upravenými v photoshopu a nám správným chlapům zbudou pořádné šťabazny!

Jaroslav Balvín

Charlotte Rocheová, Vlhká místa. Jota, Brno 2008. Přeložil Jiří Strážnický

Zní to opravdu jako hlas z jiného světa, ale Baťa se v době vyhroceného „třídního boje“ dovedl o své dělníky účinně postarat, a ještě k tomu všemu podporoval vědu a kulturu.

Duch zlínské architektury

Letos na jaře uvedla Národní galerie v Praze ve Veletržním paláci výstavu nazvanou Fenomén Baťa – zlínská architektura 1910–1960. Jde o dlouho připravovaný projekt mezinárodního týmu odborníků, který zdařile mapuje řadu souvislostí a okolností zrodu moderní zlínské architektury jako jednoho z hlavních atributů ideového programu firmy Baťa.

Možná že se vám vybaví matná vzpomínka na socialistické učebnice dějepisu, ve kterých Baťa trůnil mezi skupinou zlých kapitalistů, kteří utlačovali pracující lid. Tyto po desetiletí omílané fráze můžou nechat trvalou pachutí nedůvěry a podezření, takže je namísto ptát se, zvažovat fakta a odkrývat zapomenutou tvář prvorepublikového Zlína. A je pro naše moderní dějiny příznačné, že se na této pomyslné cestě do minulosti setkáme, jak by řekl Masaryk, i s „nepěknými lidmi“, kteří osobně těžili z Baťovy velkorysě přízně a podpory, ale později se o něm vyjadřovali s ideologicky zabarveným pohrdáním.

Metropolis

Zlín se na samém počátku 20. století pozvolna stával regionálním centrem řemesla a průmyslu, a to už před nástupem ambiciózního podnikatele Tomáše Bati „k moci“. Teprve v polovině 20. let, kdy se Tomáš Baťa stal řádně zvoleným starostou města, však začal dosahovat nebývalého rozkvětu. Začalo se sem stěhovat za prací obyvatel-

stvo z širokého okolí a Baťa, kterému se podařilo překonat dopad hospodářské krize radikálním snížením cen obuvi a urychlením výroby, těmto tisícům nabídl nejenom práci, ale také důstojné bydlení, sociální a zdravotní péči a později i přímý finanční podíl na rozvoji firmy. Souběžně s tímto vývojem poklesly na Zlínsku preference místní komunistické strany skoro na nulu.

Tomáš Baťa byl z dnešního pohledu „workoholik“, člověk který se vlastní pílí a pracovitostí vyšvihl až do pozice legendárního průmyslníka a majitele rozsáhlého, stále expandujícího dominia. Velkou inspirací pro něj byly cesty do Ameriky, odkud si přivezl i konkrétní představu, jakými cestami by se měl ubírat vývoj jeho firmy. Tak lze chápat i zavedení výroby u běžícího pásu. Sám Baťa ale vždycky zdůrazňoval, že veškeré bohatství a moc jsou jen prostředky k vlastnímu dynamickému rozvoji a sociálnímu blahobytu dělníků – spolupracovníků na společném díle. Mezi mnoha vymoženostmi prvorepublikového Zlína jmenujme například zavedení pětidenního pracovního týdne, které se nám dnes zdá být samozřejmostí. Zní to opravdu jako hlas z jiného světa, ale Baťa se v době vyhroceného „třídního boje“ dovedl o své dělníky účinně postarat, a ještě k tomu všemu podporoval vědu a kulturu. S naší postmoderní mentalitou už asi nedokážeme plně ocenit nadšení pro budování republiky a jejího průmyslu v duchu boje za sociální pokrok lidstva.

Baťova architektura

Na počátku progresivního vývoje firmy stojí osobnost Tomáše Bati. Po jeho tragické smrti v první polovině 30. let přešlo vedení podniku do rukou jeho bratra Jana A. Bati. Oba dva Baťové potřebovali k realizaci svých smělych plánů tým spolupracovníků. K fenoménu Baťa neodmyslitelně patří i typická moderní architektura z betonu, režných cihel a skla. Můžeme tu hovořit o so-

ciálním inženýrstvím a o vzniku svým způsobem ideálního funkcionalistického města v duchu dobových utopií.

Baťa si většinou uměl zvolit schopné spolupracovníky. Proto nás nepřekvapí, že už na samém počátku jeho spolupráce s architektky narazíme na jméno nestora české moderní architektury Jana Kotěry, který upravil projekt Baťovy vlastní vily a vypracoval regulační plán výstavby Zlína. Po Kotěrově předčasné smrti se stal honorova-

ným odborným poradcem firmy architekt Josef Gočár. Tato funkce úzce souvisela s vypsáním řady veřejných soutěží na většinu veřejných staveb firmy Baťa.

Dalším Baťovým architektem, ovšem na plný úvazek, se stal zlínský rodák František Lýdie Gahura, který jako firemní a zároveň městský architekt vyprojektoval a realizoval řadu kvalitních zlínských staveb. Z jeho díla jmenujme například několikrát přepracované celkové urbanistické řešení zástavby

Zlína, obchodní dům či městské kino na náměstí Práce. Gahura se bezprostředně podílel na tvorbě základní stavební železobetonové jednotky o rozponu pilířů 6,15 x 6,15 metrů, která se pak stala standardním prvkem veškeré baťovské architektury. První takovou stavbou ve Zlíně se stal komplex budov Masarykových škol. Zde je potřeba připomenout, že Gahura dovedl mnohdy jedinečným způsobem skloubit Baťovy požadavky na ekonomizaci stavby

s funkcí estetickou a k jeho dovednostem patřila i schopnost zasadit architekturu do přírodního rámce městské zeleně. Mezi jeho nejpůsobivější stavby patří prosklený hranol Pomníku Tomáše Baťi. Navrhl rovněž řadu typizovaných, sériově stavěných cihlových domků pro zaměstnance baťovských závodů, ze kterých postupně vyrostlo celé zahradní město.

V polovině třicátých let ve Zlíně nĕjakou dobu pracoval i přední avantgardní architekt a urbanista Le Corbusier, který pro firmu vypracoval řadu návrhů prodejen a výstavního pavilonu. Zdejší prostředí však zcela nevyhovovalo jeho neklidné povaze a životnímu stylu a zřejmě i pro neshody s Janem Baťou k dlouhodobější spolupráci s firmou nakonec nedošlo.

Fenomén Karfík

Roku 1930 nastupuje do Zlína jako vedoucí projekční kanceláře mladý a nadaný architekt Vladimír Karfík. Má za sebou zkušenost z Ameriky – mimo jiné pracoval v ateliéru slavného architekta Franka Lloyda Wrighta. To právě Baťovi imponuje. Karfík patřil bezesporu k výrazným postavám české a slovenské moderní architektury 20. století. Právě ve Zlíně, ale i jinde ve světě pak v průběhu 30. let realizoval celou řadu velmi progresivních a účelně navržených staveb.

Mezi elegantními stavbami obchodních domů Baťa s typickými prosklenými fasádami v Brně, Liberci, Bratislavě či Amsterdamu jmenujme například stavbu zlínského hotelu či řady rodinných domů a vil. Proslulá je rovněž jeho stavba železobetonového zlínského mrakodrapu ředitelství firmy Baťa, tzv. budovy č. 21 s pojezdovou kancelářskou šéfa Jana Baťi, která se stala přirozenou městskou dominantou a také dobově nejvyšší budovou v Československu. Architekt zde aplikoval svoje americké zkušenosti, ale pracoval zcela v intencích požadavků firmy – tj. především s využitím ty-

pizace a standardizace za účelem maximálního snížení nákladů na stavbu a provoz. To vše doplňuje vkusné a hygienické pojetí interiéru vybaveného ocelovým sedacím nábytkem a veškerým pohodlím klimatizovaných kanceláří. K pozoruhodným realizacím patří i stavby několika kostelů odpovídajících typologii zlínské architektury.

Po 2. světové válce se Vladimír Karfík, podobně jako řada jiných specialistů zaměstnaných v Baťových závodech, pochopitelně snažil postavit svou další profesní dráhu na jiných základech a zcela se etabloval ve strukturách socialistické společnosti. Z mnoha odborníků, jejichž talent dokázal Jan Baťa náležitě využít, jmenujme alespoň sochaře Vincence Makovského či proslulého průmyslového designéra Zdeňka Kováře. Jméno Baťa bylo v poválečném Československu z pragmatických důvodů očerněno a zdiskreditováno a Jan A. Baťa byl neprávem odsouzen v nepřítomnosti z kolaborace z nacisty. Ke svému působení v Baťových závodech se Karfík vracel až při sepisování svých vlastních pamětí ve slovenštině. Psal je před listopadem, vyšly však až v roce 1993 nákladem Spolku architektů Slovenska. Posláním tohoto tendenčního textu zřejmě původně mělo být odvrácení podezření, že architekt s Tomášem či Janem Baťou jakkoli sympatizoval. Karfík rozvinul v jinak čtivě podaném vyprávění jasně ideologicky mířený útok v podstatě proti všemu, co souvisí s Baťou – veškerá pozitiva života ve Zlíně let třicátých se snaží vyložit spíše lest prohnáního kapitalisty. Tomáše a Jana Baťových pak hodnotí jako vulgární a bezcitné krutovládce. Z těchto důvodů je třeba k obsahu Karfíkových pamětí přistupovat velmi opatrně a kriticky.

Přestože se architekt Vladimír Karfík dočkal i po listopadové revoluci řady ocenění – například medaile tehdejšího prezidenta Václava Havla – je více než 10 let po jeho smrti potřeba postavit se i k jeho osobnosti bez heroického patosu, s kritickým odstupem a komplexněji – tak jako se to již stalo napří-

Z mnoha odborníků, jejichž talent dokázal Jan Baťa náležitě využít,

jmenujme alespoň sochaře

Vincence Makovského či

proslulého průmyslového

designéra Zdeňka Kováře.

klad v případě jeho staršího kolegy a významného představitele české architektonické avantgardy Jiřího Krohy, o kterém vyšla roku 2007 rozsáhlá monografie, hodnotící například i jeho aktivní úlohu ve službách komunistického režimu v tehdejším Československu.

Fenomén Baťa

Nezbývá než dodat, že Zlín se stal bezesporu prvním funkcionalistickým městem na světě. Baťa si jako jeden z prvních pragmaticky uvědomil, jaký potenciál v sobě skrývá moderní architektura, a dokázal jej mistrně využít. To obdivuhodné na budování prvorepublikového

Zlína a dalších satelitů po celém světě tkví mimo jiné i v tom, že hnacím motorem zde nebyla ani levicová utopie, ale ani divoký kapitalismus bez využití zásad humanity. Výstava, která potrvá do 31. 5., představuje celou řadu originálních kreseb, plánů, fotografií a plakátů. V květnu ji doprovodí vědecké sympozium a na podzim se představí v Pinakothek der Moderne v Mnichově.

Jiří Kučera

Puklá slova ¶¶ – Slova ledová

„Puklá slova nescelených recenzí. Když slova pukají, puká skořápka recenze. Z puklin poulí autor oči na čtenáře.“ (Artran)

Uf! Pořád ten sen“ – prásk – „a navíc při chůzi...“ – křup – „pořád se mi něco zdá, protože mě chůze uspává...“ – fíí – „To bude tím, že pořád jen jdeme.“

Ne kupředu, pěkně dolů, do hlubin sněhových propastí, do ponorů „předledového století“. K paměti zasněžených kultur lidstva, k tajemnému čtivu vrcholných uměleckých děl, jež ztratila po ledové zkáze svou cenu...

Komiksové muzeum artefaktů Nicolase de Crécy *Doba ledová* (Meander 2008) přemítá v odstínech červené a modré o povaze umění jako o dědictví určeného v budoucnu ať už dobám ledovým, nebo v globálu otepleným.

Hrdinové výpravného příběhu slaňují po sněžných pláních v předobrazu blíže neurčené postapokalyptické budoucnosti. Vydávají se po stopách paměti naší civilizace, která byla na dlouho přikryta ledovým pyré nepaměti. Se svými zledovatělými problémy a vztahy kličkují sněhovými bouřemi, kolem valů a propadlin. Čtou v odkazech předledové říše a sem tam se propadnou do míst, kde jen tak nezasněží.

Jeden takový náhodný spád do hlubin uvězní část výpravy v kdysi slavné perle naší civilizace – Louvru. Slavná obrazárna však už připomíná jen „chýši z bláta“, v níž se obrazy a sochy rozletěly do všech koutů podlah i zdí a v jejichž „komůrkách“ zavládl chaos. Morseovku uměleckých artefaktů nelze ve světě bez lidí číst jako odkaz velkých mistrů, nýbrž jako zakódovaný vzkaz, dokonce i jako obyčejné zobrazení někdejšího života bez literární tradice. Je pozdravem naivních stvoření, snad dětských, která se dokážou domlouvat pomocí obrazů, možná i zvířat schopných nápodoby. „Obraz je přece prehistorický... a objevuje se už před vznikem jazyka...“

Nicolas de Crécy, jehož komiksové album koláží malbu, perokresby s reprodukcemi nejslavnějších obrazů, vepisuje sem tam do obláčku rozvířeného sněhu svůj na ději nezávislý obrazný vzkaz. V tomto trojrozměrném „bublinovém“, až surreálném prostoru praskají otázky kritérií umění, jeho vnímání a přítomné hodnoty. Tragikomiksová *Doba ledová* přesahuje nejen žánr literatury dětské, ale v mnohém i té komiksové.

Dagmar Plamperová

Nicolas de Crécy: Doba ledová, přeložily Marika Pecháčková, Magdalena Kučerová, Meander, Praha 2008, 80 stran.

Pavlína Pulcová Odevšud

O sobě: Narodila jsem se v den podzimní rovnodennosti roku 1975 v Boskovicích, v malebném městě na rozhraní Boskovické brázdy a Dražanské vrchoviny, kde i dosud žiji. Vystudovala jsem na FF UP v Olomouci obor česká filologie a výtvarná výchova. A pak se v duchu tvrzení „Nevstoupíš dvakrát do téže řeky“ vrátila do boskovické základní školy, už ne do lavice, ale za katedru.

Poezii píšu asi deset let. Publikovala jsem v Hostu, v internetových časopisech Divoké víno, A tempo revue a Wagon. Jsem také zastoupena v antologii Divokého vína a ve sborníku Literární soutěže F. Halase – Na vlastní ticho. Kromě literatury mě stále provází múza malířství a ráda se dívám na svět hledáčkem fotoaparátu. Jsem sběratelkou prožitků a snažím se žít v harmonii se sebou a okolním světem a dívat se na něj z nadhledu.

△ △ △

Růženin lom

na dně lomu roste

t i c h o

vápenným mlékem jezírek

nakožené

shora tlačí prsy bledé

než dozní

křik

káněte

POD POZLÁTKEM

Kachny

s vodní vlečkou

chvátají

do dále

Perutě hladiny

pořezané sluncem

Skokem se roztříštím

o naplaveninu dnů

Až na dně

mi do uší

zašeptá mušle

šššššššš

slunce

při přechodu západní hranice

roz-tr-že-ná kůže

kr

vá

cí

potřísněné vrcholky stromů

pod nimiž had polyká

hlodavce hluku

pak

svlečený

ticho

Pavína Pulcová Odevšud

stín motýlích křídel

pečetí tvou tvář

uvízl jsi v slunci

pudrujícím se

nad řepkovým polem

zlomená pečeť

kukla co stvoří motýla

PO TURISTICKÉ ZNAČCE SRDCE

Dětstvíděj

baloňák věší na ramínka stromů

k večeru

svrchník padne do krajiny

cudně zahalena

lechta jí první hřích

sevřené světlo

proběhne mnou

včelí bodnutí

ještěrka smíchu

prosmýkne se vlasatou travou

ponořím-li ruku do kapsy

na prsty se mi přilepí

mentolka

MUŽ A ŽENA

ozvěna času

vápenné slzy

v palimpsestech

po kapkách

narůstá tělo lásky

s

t

a

l

a

g

n

á

t

• • •

Prosiecká dolina

po hostině obrů

kosti Matky pohozené

mezi talíři

lopuchů

věkem zkameněly

Pavína Pulcová Odevšud

BOUŘIVO

mraky napnuté
na skřipci oblohy
naříkají prudce deštěm

biče blesků
stěny hromu
po výprasku
modřiny

CESTA SKAL

ANEB FESTIVALOVÉ OKAMŽIKY

Diery - Karlovy Vary

po plátech
ze skal láme se
T I C H O

t ř í š ť
v burácejícím proudu potlesku
vodním tunelem
po hladkých hlavách balvanů
pod reflektorem slunce
až na koberec
sbratřených vápencových střepin
unášených
d o z t r a c e n a

Křížovice

lopatky rukou ve větru

prohmatej vzduch
na kružnici
rozevřené kružidlo
vyměřený čas

slyšet je
klaklapot
božích mlýnů

• • •

Pavlovské mokřady

Vy polykače lidských světél
Vy mimikry pevné země

v útrokách tlak
masy bahna
vyvrhuje suchopýry
sulc v kolenou
když tlama tmy dáví
roje svatojánských mušek

leskne se klam

Pavína Pulcová **Odevšud**

PLAVBA DO MILOSTI

zavinout do vlny tepla
políbit políbit na čelo
pod rouškou víček
tělo tmy
dýchá

souhvězdí oculí

• • •

psychiatrická léčebna Brno-Černovice

listí pluje ve větvích do výšin nebe
i výdutky bublin vzdušným proudem

zlatník podvečerní
při práci výská
tabulky oken potažené
kočičím zlatem
skutečného života

Pavína Pulcová **Odevšud**

• • •

jak plátek uschlé růže
byla lehká křehká
mrtvá
moucha

jak procitnutí
z bzukotu snů

Pavína Pulcová **Odevšud**

ÚNAVA

beztvarý pohyb těla
víčka přivřená mezi světy
průrvou procházím
hraniční pásma
tam a zpět

za zády snovody
sny
čenicahají bdění

Zem černě voní
v západu podzimu
listy vracející se do stromů
tesklivě lesklé cesty větví
vybíhají do nebe mezi peří havranů

V tiziánovém listí buků jsme se našli
listů dlaně
žíly hřejeme si skrze všechny zimy
z loňské krve šípků naše síla
My vracíme se k sobě
zrození z pupenů

keře šípků párají cestu
propadáme
liliově
s květy sněhu

pod závějí vůně
prosycení silicemi
klíčím ti v žebru
rosteme v sobě
poupě pod sněhem

struny napnuté v krajině těla
hmatník s pamětí
modeluje něha

TRACYHO TYGR

plížil se tudy
před námi dvě řady korálek
stop
nezahlazených
a z padajícího sněhu už nemám strach...

sledujeme jej
instinktem slepců
polibků lační

jeho lesklé oko
v němž se houpe svět
jak v křišťálové kouli
nás pozoruje

rozkošnický mručí
Tracyho tygr

u Olomouce

pletence žil
starých třešňových stromů
vypouklé v paži cesty
kupole kostela lapeny v mlze
malátný bůh neklidně spí
místo něj prorůstají nebe
vlásečnice větvoví

před transfúzí krve
mdlo

zbloudilý netopýr
pod okenním parapetem
saje teplo
zachycen drápký

tak jako já pod tvým srdcem

Pavína Pulcová Odevšud
Pavína Pulcová Odevšud
Pavína Pulcová Odevšud

NÁPĚV

dnes kosi na javorech u cesty
hvízdají Nebe na zemi
můj milý tudy totiž šel zpívaje
a rozhazoval po hrstech úsměvy

razítko úst
s inkoustem slin
na pergamenově bledém těle

holoubě v dlani
něžně sevřené

IN MEMORIAM

Pilské údolí

Vlhké labutí křídlo
plesklo o hladinu
Pak už jen řeka
mluví

Svítá Tam za soumrakem života

Nad řekou planou
plamenné oči
vzpomínek
Na místo slz
světlo

JITRO

brusný kotouč slunce
rotuje krajinou
sršni jisker
míří přímo
do očí

SOUMLAK

z větvena odvíjí se
zlatá příze
slunce již protkalo les
sít pro padající hvězdy

na oblé bubeny pupenů
slunce tluče
protržená kůže
nezmaří prorůstání

to jen my
pučíme do sebe

TŘEŠNĚ ZJARA

nevěsty u cesty
čekají Amora
vzduch voní neřestí
příkazem ze shora

nastal čas sváteční
strojí se na vдавky
ženiši nelení
nejsou to padavky

nevěsty zarděné
zmámily je svody
květů dny sečtené
obtěžkají plody

ÓDA NA JARO

Gejíry trylků padají z větví
v kosích těličcích sametově tmí se
na houpačce ze slunečních paprsků
svět se leskne
v korálcích ptačích oček

Co předčí však
hvězdy pampelišek ztracené v trávě
jež popadaly z noční oblohy?

Teď nikdo nemyslí na holé květní lůžko
a bílé chmýří šimrá jen jemně na spánku

• • •

Žďár nad Sázavou

kroky duní
do ticha Zelené hory
odhrnuješ závoje mlh
mnohovrstevnaté svědectví
ambitem bez konce
hledáš svou hvězdu
pomačkaný kapesník tváře
zaklániš ke klenbě
ohlušující ticho těch co prošli
do osamění
otálíš s návratem
venku tě ukamenují
slovy

• • •

Praha

Bzučící úl
Průmyslového paláce
medové plástve
naplněné sluncem
V oku
letargického psa
utkvělo nekonečno
V jednom okamžiku
na obloze
letí mraky
stuha tryskáče
kouř komínu
Skulinou v zábradlí
Nuselského mostu
to táhne dál...

na vrcholu
je řídký vzduch

padá
lehce

• • •

Předklášteří u Tišnova

Kýl lodi
vodní vír modliteb
převrátil
nznak
vlny mraků rozráží
Dutými těly duje kryptou duch
škrobené plachtoví hlav
Navzdory varu vody
pluje bez hnutí
Kotva s delfínem
v oblačných hlubinách
zavěšena

• • •

Gillesově ženě

v polotmě
klopýtá o své tělo
světlo nese v dlaních
voskovice útlá
uvnitř ženy
nestačí vysvítit
psí stesk
leskne se
v polévce dnění
obojek
zarostlý v mase
v půlkruhu života
větrí pach
dny čpí močí
potulných vin
plícní sklípky
zatopené zoufáním

*H*A*I*K*U*

v spleti ulic
klepání berle času
rezonuje v oknech

*H*A*I*K*U*

hvězdokupy
na nesmírné louce
shrabe zrána nový den

*H*A*I*K*U*

let labutí
pleskot pláten na tkanici
nebe - vanutí

*H*A*I*K*U*

chrámové chrliče -
tok hmoty času
staletími ztuhlý

*H*A*I*K*U*

jeseň v lodičkách
vrbových lístků
víří ve vlně větru

*H*A*I*K*U*

mlhou ucpané průduchy
marně si slunce troufá
dýchat

Pavína Pulcová Odevšud

Pavína Pulcová Odevšud

Pavína Pulcová Odevšud

Pavína Pulcová Odevšud

Pavína Pulcová Odevšud

Nad mojí hlavou aktuálně
Vladimír Tupáček

Nad mojí hlavou aktuálně
Vladimír Tupáček

Nad mojí hlavou aktuálně Vladimír Tupáček

Nad mojí hlavou aktuálně
Vladimír Tupáček

Nad mojí hlavou aktuálně
Vladimír Tupáček

* 29. 10. 1986 v Praze. Studuje filmovou vědu na FF UK v Praze. Své články, recenze, eseje, glosy, komentáře a studie publikoval mj. v Literárních novinách, A2, Britských listech, serveru Modrá šance, časopisu Revo, A-kontra, magazínu Retro, Novém prostoru nebo na několika vlastních internetových blozích, z nichž nejdéle fungující (od února 2005) se jmenuje Arche z Čech (<http://ingmarbergman.sblog.cz/>). Tam publikuje i své básně. Účastnil se několika autorských čtení, poezii tiskl v Tramvaji načerno, na literárních serverech typu Písmák.cz a Liter.cz, dvakrát byl uveden v Zeleném peří na Českém rozhlase. Vydal sbírku poezie Mlčení antihmoty aneb Nadjá levhartového idiota v kombinaci se solipsismem samotářské perzekuce: subjektivní dějiny statečných plivanců z let 1992–2007 (Nakladatelství Šimon Ryšavý, Brno, 2007). Podílí se na připravované publikaci Česká kultura 1948–67. Věnuje se i malování, fotografování, natáčení filmů a věcem veřejným.

Nad mojí hlavou aktuálně

Kvůli nepodloženým spekulacím
Che Guevara utíká ze světa pryč
Aby oněměl nad tou vši prázdnotou
Varuje před klubem planetárních pokrytců
Těch co mačkají červené knoflíky
Bezstarostně a jalově božsky
Čili nadposraně

Další horký parný den
Svátek všech parníků zamilovaných
Stojí vůbec za to žít tak nalahko
Za límec košile si strčit národní zájem
A bušit na okna vesmíru
Toho dědka se škytavkou
Co ti napsal báseň o klesání na dno
Zatímco v Prčicích pršel štěkot žraloků

Nevím oč se jedná v zubech času
Nerozeznám nepsané právo od napsaného
Pasu se jako kráva na římse
A říkám ti už dost toho plácání
Kvadratura kruhu nám nezůstane nic dlužna
Ať žije tempo komických pšouků
Jsoucno přivede k sexuálnímu požitku
Sexus nexus
Tak zítra zase alkohol a peří...

(červenec 2008)

Nad mojí hlavou aktuálně
Vladimír Tupáček

Odstraňte humří kategorie

Hnutí pro dobrou mysl
Rozpouští se v prstenu vzteklého psa
Jako psí dečka pana kamaráda
Toho co si rozepnul bundu
Když venku sněžilo
A nad Vltavou vysvitlo
Tyrkysové ticho

Být přistižen při kalné nečinnosti
Znamená sestřelit Čečence ze střechy
Rozhlédnout se zda je klid a mír
Zda má houska své máslo na hlavě
Zda zrak nedostal od kokainu kopačky
Běhat jen tak polonahý
Aby ječení bylo nenápadné
Aby se šaman zohavil slepičím vejcem z Uher

Dnes není vhodné emigrovat skrz poklopec
Na to seš ještě malý pán
Podívej na přednostu stanice Touha
Je neustále na Palackého náměstí
Kde se koná večírek pro nezvané
Krocani zde mají svůj vlastní rám
Zatímco idioti pějí něžné vokály
I tebe by jistě dojali
Takže co si máme odnést domů
Bude to sen či skutečnost
Pane redaktore to je moc ošemetná otázka
Odpověď poskytneme až v příštím životě
Status quo různorodých štiplavých barev
Má plešatou ruku nohu sochu i patu
I patologickou bublinu ve větvích
Mužatky nás z prostředí biblických mýtů vyženou
Odejeme do kanceláře mučené rýžovým nákyem
Ve stínu se ozve monarchistický chechot...

Nad mojí hlavou aktuálně
Vladimír Tupáček

Můj Tomáš Akvinský

Aspirace na ukázkou z díla zamindrákovaného mistra
je mínusem v matematické rovnici určené pro zvláštní školáky
zřejmě i pro holubáře
co naučili Němce létat
tento vzoreček je pomádou pro Mirky Dušiny i mravence
umírat je holt prosté když máme v krku místo čípku cigaretu
je zajímavé že naši otcové rozvážejí po vsi fekálie jen při mimořádných událostech
například když Popelka přijde o panenství
díky technaři kdesi v džungli
anžto alebrž
maso chutná poněkud červovitě
je to pro mě moc surrealistické to víš
pokora nás učí interpretovat verše prokletých i zakletých básníků
měl si správně říci chasníků ale to už vem čert
v citové kavalérii si cyklisté prozpěvují
ve skutečnosti je to krákání ale o tom pššt
tato voda je kalná a v ní se koupou kanáři
tu ten obzor
tu jsou ty Nanyanky
nemám u sebe počítadlo ale je jisté že dvacka není pět rasistů na druhou
jaká zdlouhavá úvaha
vůbec se netýká základů vysehradského podzemí
alespoň kolébá Jezulátko ve čtyřiceti stupňovém vedru mezi turistickou pakází
stojí zamilovaný fangličkář v teplákách
ve vedlejším pokoji
odkud vyrážejí lokomotivy
onikat něžně Polednici
máš tu kozla já jsem majitelem velblouda bez fantazie
buřtguláš se stává mučedníkem
v temnotě rána
skrblicí předstírají zájem o bohoslužby
soudce je nevitán
mám pouze dvě nohy
jednu jako puritána druhou jako ohořelého chlapa
soudruh Akvinský to má za pár
nevěřící Tomáš

Jednou budem dál
já nevím

Nad mojí hlavou aktuálně
Vladimír Tupáček

(červenec 2008)

(Břevnovský park, 11. 7. 2008, 17.54)

3 x 4

Amok zoufá:

Ve spolupráci s Mickey Mousem napříč Říjnem 1917
Limonády degenerují slabou vůli apartheidu
Co vyprchává ve dnech slavnostního chtění
Konkrétně v okamžiku hraní si na sněhuláky

Amok varuje:

Děvčata se namáčela po kolena ve vodě
Dealer Weishäupl mezitím pískal na flétnu irské balady
Kapři si nechali vypustit své moře za vsí
Zatímco tykadlo byznysmena odkráčelo vypnout proud

Amok legitimizuje:

Díky dikobrazům na vlně neúprosného řevu
Slintá se v rámci zubařských úvah o samostatnosti
Žralok a naše chobotnice-kráska dne
Kloužou podle podlé španělské kytary po podlaze slz

*(červenec 2008)*Nad mojí hlavou aktuálně
Vladimír Tupáček**Minule**

Kvičí tělnatost mládí v žaludečních štávách
Těsto tvrdne a přitom není čas na písničku
Usínáme s laloky podrobujícími nás těžkému teroru
S mývaly se však hloupě nemáme
Jsme spokojeni s údělem zranitelných
Což je ale svědectvím o tom
Co z nás bude a co se převlékne do liščího kožichu
A ve zkumavce udělá bengál

*(květen 2008)***Bílá sobota**

Svým způsobem je lhostejné
Co se stane příští vteřinu
Ale je-li nutné si uvědomit
Jak vzniká otázka v otázce
Ujměme se slova
A krákejme
Jsme přeci boží poslové
Kteří všemu dobře rozumějí

Příští správný tlak na spánku
Kremace nestoudnosti
Povýší jméno spasitele
Na stupeň jaksi hořlavý
A v tom je háček
Neboť každá děsivá kapitola ze života
Je už minulostí
Ve chvíli kdy se humanitárně bombardují
Stezky přes práh blouznění

Není nikterak překvapivé
Když z mozkovent padají pavouci
Když po polévce zubařské kleště štípají myšlenkové záchvaty
Když rychlost adekvátně upozadí šedivost
Když po ztrátě panenství následuje transformace do neonacismu

Rovnost patří do kaďáku
Lítost akceptuje krutost
Duhové kuličky a ponožky Ježíšovy
Potřísněny krví pláčou
I my se necháváme
Pozvracet proroky
KAŽDÝ K TOMU MÁME SVŮJ VLASTNÍ DŮVOD
KAŽDÝ Z NÁS JSME JEDEN PÁN
CO JE SÁM
A MÁ SE RÁD
JAKO KRTINA KRATOCHVÍLI

(březen 2008)

Nad mojí hlavou aktuálně Vladimír Tupáček

Člověk a pohoda

Tak bolestná jsou jara v průřezu tisíciletí
Vždy když se na horách rozsvítí živel drsnosti
To přísní mužici napínají svaly své
Aby dobrovolně odpověděli na otázku mandarinů
Zda se ještě musí topit uhlím
Ve věku něžně briketovém

Podívejme se na věc zblízka
Za vším vězí krásná agentka
Jedná drsně ale férově
Pořád něco řeší
A co my?
Nic!

Pálíme si vlastní sklerózu
A do zadečku si strkáme břitvu
Jakožto důkaz o tom
Že nihilismus nemá kořeni jen v srdci

Řas tolik nevychovaný nás všechny láká na zmrzlinu
Unikáme z objemu všedních dnů
Pátráme po paprscích horní končetinou
Která věčně nespokojená se svou nakrkanou židovkou
Mastí karty s pohlednými teplouši
A to bezdůvodně strká před kameru prsten
Prsten strašný
Poněkud pálivý

Zítřejší nás čeká kosovská diskotéka
Sem tam šaškovat mezi hroby nonkonformismu
Zázrak pomůže jen sotva
Maximálně tehdy
Kdybychom stavěli vlčatům mrakodrapy
Nižší než obvykle

Pohoda versus strašák
Pohoda versus duch
Pohoda versus dlouhý vlas
Pohoda versus Hitlerjugend
Pohoda versus alegorie živosti
Pohoda versus těkání očima
Pohoda je včerejšku chutný první chod

(březen 2008)

Jak se dívám

Davy goliášových Davidů do náruče politického tepla kráčí
Na dovolené se s námi setkají
V Londýně nás něžně ubodají
Ve finále jak o život zazpívají
Vyřknou jasné slovo
Dle odborníku poněkud žvatlavé
Leč pro stabilizaci dezorientace potřebné
Svým způsobem spasitelné

Hrozba je veliká říkám to já
Chci se utopit v posledním kousku dortu

(květen 2008)

Nad mojí hlavou aktuálně Vladimír Tupáček

V mixéru

Měsíc je jenom houpací křeslo v božím předpekli
Řekněme, že se drsně pohybuje jako přívěšek
Všichni lidé jsou anonymní portréty monsignorů
Zamilované včerejší kurvy to snášejí lehce
Leckterá copatá havěť se kýve
Ještě nás mrtvé tělo neštípe
Pouze buldozeruje
Tamtu pomíjívou krásu
Tamtěch zamlžených prsou

Prostě nalézáme ramena v rákosí
Rty v kartonech
Teplé nadpřirozeno
Připadáme si či nepřipadáme si coby fluidum
Trochu zastřelené
Trochu osolené
Odjezd bude ráno
Vazba na cukrovkářské panny žádná
Takže odejdeš
S primitivní ploutví
Sám nebo jako osel

Pojem láska
Je klerikální břitva

(březen 2008)

Tmavá snad

Za potahování bradek lidskoprávníků
Za noci plné kožených úsměvů a přitroublých panduláků
Tážeme se zcela upřímně vás sviňské kobylinky

V čem je podstata interpretace inspirativní poetiky, excerpce,
imaginativní korelace, intertextuality a kontextuality?
Proč je nutné vybírat odpadky v játrech permoníků?
Proč je opět rozsvíceno v koupelně?
A konečně – proč jsou stíhlé Jehovovy propisky?

Všechno je jeden pojem
Všechno jsou prachsprosté dějiny
Všechno jsou průvodci časem
Všechno je modelové

Takže se pozornost obrací
Na bezbarvost moderních souloží
Nebo na Jupiter transformovaný v ostravskou klobásu
Ale život
Není přihřátá sklenice mléka
Nás oslovuje bohuželnost nemocných
A krákorovitost mocných
Opilost dobrého dne
A laskavé asexuální chvění
Pro mimozemské civilizace
Dosud chrápající v buldozerech japonských testamentů

Blíží se hodina výkřiků a hesel
Další zbytečné kritiky autonomních Já
Jsme generace paranoidních letců
Malujících své podobizny s nechutí
Avšak
Pokaždé si uvědomujících
Co je smyslem tatrankového traktoru

Možná přijdou na řadu Treblinky
Možná i silácký vánek
Možná to víš

Zaječína ve stínu noci

Slova úžasu
V knihách lásky
Dokážou vytvářet přeludy
V každé komnatě se zrcadly
Přesná rána mířená proti zradě
Pomalou doznívá v pocitech obyčejných
Tam kolikrát si říkat s kým s čím
S jakým snem s jakou vizí
Jako slané moře
Fragment života
Zavírá se v úžasu
Bubnující Smrt
Hlasy zvonů
Dary paprsků
Jsou boží muka
Je to hledání skloněné hlavy pod tlakem fantasmagorie
Mysteria rozpoložení
Rozlišují stíny od kouzel
Dost hloupá skládačka hesel
Bublá v nás
V našich modlitbách
V našich dopisech
V našich myšlenkách
Bez ničeho
Procitáme a otevíráme se
Jsme šílené vzpomínky na hlasité kroky
Mlhu a oheň
Proměny a doteky
Portréty a zázraky
Znaky času
Střízlivě se pokoušet oživit

CHRONICKÝ ČLOVĚK

Marian
Karlický

I. Tma nad Tvou dlaní

Díváš se podél řeky
a Tvou tvář nese do budoucnosti světlo
mimo lodyhu kmínu.

Řeka nás zaplavuje časem.
Klarinet slabik.

Tmu můžeš obrátit i vzhůru nohama.
Kosil tmu kosou.
Tma jako šperk.
Tvé tmavé oči nad Tvou dlaní.

Vše je v jedné řadě,
řada kapek až k mračnu,
i řada narozenin až k aleji rozvázaných stromů.

Krok zlomil větvičku.
Vteřina je pružina.
V bezčasové opeře relativistického světla vytasil sv. Pavel krok.

Zralé oči padají mezi jablka.
Chůzí otevíráme harmoniky topolů i hudební vánek.
Stroj nosil kroj, stroj nosil kroj...

V noční hodině stanného práva
žena chystá Večeři s příborem.

Smysl tmy lze jen hádat.

II. Slovo v základech běžícího myslivce

Let motýlů již opadal.
Zázrak je erb,
chobot dýmu nad západem slunce.

Zvykal si na vteřiny
a ještě nesl díl něžného života.

Drn zamilované tváře.

Čelo generací je na hladině jezera,
Tvé čelo, políbené zátkou šampaňského.

Nástroje ticha operují a Ty hledáš olověná slova.

Rotace ženského těla až k regulátoru parního stroje.
Lýtka byla vytažena z vázy.

Dopplerův efekt pobíhajících básníků.

Vějříř skoku a znovu vějíř skoku,
motýl drží karty na teplé zdi.

Co je základem propasti?
Žit v těle nesrozumitelných molekul a galaktické tváře,
Tělo je plné motýlů.
Podkovali jsme prvočísla, abychom mohli vyjít.

Jdi vlakem až k strojuvůdci, který na skle vidí budoucnost.
Z klavíru jsem Ti vyřízl housle.

Pojď mezi živočichy!
Řada ukřižovaných oken.

Forhand času.

III. Já v klenbě těla

Šém blátivých dnů a z jílu postav.

Bublina myslí, podepsaná samorostem,
našel se v ní, proč?

Hudební hluk a prázdnota bubnů.

Zastavený člověk se může převrhnout.

Oči stály a laviny atomů je podpíraly.

Na oltářích by se mělo něco stále pohybovat.

Katedrála visí na otáčející se Zemi.

Modlitba je místo k zastavení veškerého pohybu.

Bil jsem do hodin vesly.

Válec k nácvičku objetí.

Radost jsme si malovali na záda, vývojový stupeň šťastných
archeopterixů.

Stolní zubař.

Šel zamilovaně do dveří.

Dveře mávají celý život.

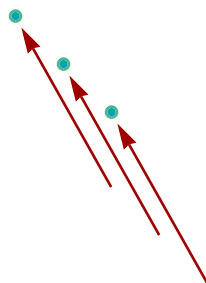
Narážím klenbami do symetrického já -skulina v kouli.

Můžeš mi vrátit kotník?

Zase jsi převrhl polibek.

Volejbalová síť je plná švestek.

Prach vlál na ose kabátu.

IV. Oltář pohybu

Já s jehlou v kupce krystalických mříží.

Pohyb je stav Budhy.

Tmu lze jen zasadit do hlíny. Sejeme vteřiny na začátek stavby.

Koaxiální život se sousedem, komáry a topolem.

Příběh otáčejícího se kola, na kterém není jediný nos.

Skládal písně ženě z ozubených kol.

Čekali jsme na přilet vzducholodě.

Podaná ruka spolýká stejné množství bublin jako ryba.

Květ na křižovatce.

Hmat na stěně rychle mizí v keři strun.

Hřál na housle.

Tma odpojená od vlaku.

Šly trojúhelníky kroků.

Pohyb je nahrazen trojúhelníky.

Vyskoč na potok a budou Ti padat švestky.

Tak si představoval modrou oblohu.

Je to malovaný běh.

Hledal nedokonavého přítele a trhal pouťové obrázky.

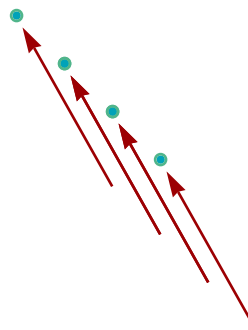
Kůň a patagonie krajiny.

Stůl s nohami zamilované ženy. Oltář s nohami zamilované ženy.

Jediným ukazatelem cesty jsou špičky našich bot.

Nástěnné oči.

V. Odvaha rostlin stát

Jadrný experiment básníků.

Povídaly si, jakoby seděly na převrácené židli,
asi letěly v rozhovoru,
neboť jejich ruce byly zastřeleny.

Bil stromy jako jiní lidé.
Věšák políbil přátelství.

Chtěla využít kapacity všech opomenutých hlav.
Smála se beze směru.

Ocúny hvězd zakotvené pádem kamene,
mystická schodiště černobílého.
Splachovací třešeň.

Příběh svázal několik lidí do obilného panáka.
K sobě přitisknuté hlavy jak havran sedí.
Slova na hnízdech sedí.

Algebraické věty musí být osvětleny jádrem.
Algebraické věty jsou věty s vyměnitelnými slovy.
Zorané jezero.

Rukavice stromu.
Zpíval jsem jako hmatový zpěvák.
Babím létem si vlas táhne zuby.

Stíny vrhají těla proti světlu.
Zvlněné vrány.

Hvězdy se zamazaly nocí.

VI. Elixír ponížení

Zobák je zdroj perspektivy.
Sen na sítnici tří očí.

Přišel jsem k Tobě po kotnících,
jako Marco Polo po čínských mracích.

Přišel jsem s kaskádou začátků a něhou udic.

Přišel jsem plochým prostorem,
ale Ty jsi neměla ploché nohy.

Ruka odražená od tenisového kurtu.
V perspektivě kurtu stála tenistka s rukou,
větší před sítí než za sítnicí.

Žena je vzducholodě.

Textová radioaktivita není na venkově vidět.
Utopili citem raka.
Proč jsem opřen o vodu jako mlýn?

Sexuální obloha.

Pluh umožňuje jít zpátky.

VII. Tečka před větou

Jak uvěřit vlastnímu textu?

Čtu „Vyznání“ sv. Augustina,
abych napnul časovou vzdálenost jako strunu všech zvuků.

Vánek v očích parašutisty,
dotek směru.
Nepodařený směr se vrátil k Tvým nohám, ťuk sklenice o duši.

Židle na kopci,
houslový klíč nebyl k této ženě.

Kdo je tělem pohybu?
Kočí všech atomů vedl koně.
Potok tažený koněm.

Posílám Ti nepřetržitě mutace vět.

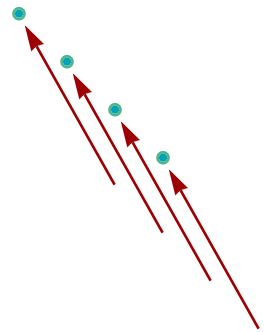
Robinsonáda brankáře u lesa.

Zvedni kámen a budeš stát na lehčím místě.

Ruce jste mi vyhodili mezi věci.

Shlukovat vědomí do sedmikrásek.
Zátiší s kladkostrojem jablek.

Dno dne.

VIII. Trojskokan na trojstěžníku

Žiješ v prostředí souřadnic a evangelií.
Struna mezi narozením a smrtí.
Hluboké tóny dlouhých nocí jsou tichem otištěny na bílé stromy.

Polarizace slov v přítomnosti kanibala.

Mystik upálený na vaříči.
Stín plný lesních jahod.

Ždímačka připojuje Tvou tečku k počítači.

Spadneš do oblohy do sebe sama.
Kroučí se příběhy kolem laického středu,
hlavy jsou nakloněné zatačkou.
Biblický had času Ti nabízí řeku v ženě.

Jsem hydroplán v těště.
Hádanka chránila její tvář.

Vítr si přišlápl harmoniku.

Udeř bubnem do oblohy,
být v sobě.

Co z paměti dýcháš?
Kostel v krajině by měl vždy připomenout vnitřní tvar krajiny.

Lodyha plynutí v našem rostlinném životě.
Krajina nám utekla.

Plyň skálo našimi večery.
Prostituce hudby.

Proroci nám pomalovali plíce nekonečným vzduchem.

IX. Osvobod' své struny

Co je to samovaz?

Součet ženy se rovnal rozdílu ženy.

Položením květinových varhan jsme prodlužovali přímky.

V plynné podobě času

jsou ruce,

které shrabují podzimní listí.

Léto trhalo mraky na nedostížné památky.

Otevřete slepici, vrata její krásy zdobí chobot polibku.

Útok mystiků na elektromagnetického boha.

Podala mi ruku bystrá řeka,
nechala padat záclony a trhala květy.

V hnaném chaosu událostí se podle schématu pohádek
samoorganizovalo štěstí.

A co biblické příběhy?

Teorie dívčích strun.

Odjistil jsem člověka, asymetrický kolotoč roztáčí milenky.

Sevřel jsem Ti knihou nos.

Mezipolibkem na nehty se odpoj od univerzální duše.

Alespoň jsem se tázal a svazoval tkaničky chodců.

Napodobuj orbu mořského zálivu.

Potok, který vrtěl pramenem.

Přirozený ventil všech slabik.

X. Silnoproudý text

Souběžci jednoho lana těl
v šípce času ztopořte text.

Prší s jednou kapkou navíc.

Život před filtrem.

Hmat jsem nadzvedl a pod jeho kamenem
jsem na Tvé skále.

Jeho ruce se zvedaly mimo hodnoty.

Jeho genový kód se nápadně podobal biblickému příběhu.

Kolemjdoucí Ti turnikety květů roztácejí.

Jedeš vlakem a díváš se na vykolejené jezero.

Teskná hudba zvedá vítr a ramena košil.

Vzmach odvahy z mříže.

Přichází nebozez.

Klečící hlava.

Vítr klusal na siluetě koně.

Na jakém žebříku lze ještě dosáhnout podzimní ovoce.

Jakoby krása se vzdalovala levitací.

Šel jsem do kouta, kde na křídlech stěn jsem spal.

Domino, domina.

V příštím čísle (vychází 1. června 2009)

najdete:

Fotky Dana Prokopa z Gruzie

Povídku Petra Fialy

Básně J. H. Kalifa

Na shledanou příště!
Ne za pomeňte!